

ISSN: 2146-1740
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ayd>,
Doi: 10.54688/ayd.1110518
Araştırma Makalesi/Research Article

PROFESYONEL YÖNETİCİ ASİSTANLARININ KURUMSAL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK UYGULAMALARINA ETKİSİ

THE EFFECT OF PROFESSIONAL EXECUTIVE ASSISTANTS ON CORPORATE
SUSTAINABILITY PRACTICES

Nuran ÖZTÜRK BAŞPINAR¹

Fulya MISIRDALI YANGİL²

Öz

Makale Bilgi

Gönderilme:
28/04/2022

Kabul:
20/12/2022

Çalışmanın amacı profesyonel yönetici asistanlarının kuruluşların sosyo-çevresel önlemlerinin uygulanmasına nasıl katkı sağladığını belirlemektir. Hazırlanan sorularla yönetici asistanlarının sürdürülebilirlik ve kurumsal sürdürülebilirlik kavramlarına ilişkin algılarının, gerçekleştirdikleri sürdürülebilirlik etkinliklerinin, bizzat uyguladıkları sürdürülebilirlik etkinliklerinin keşfedilmesi ve kuruluşlarına bu yönde sağladıkları katkıları ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma nitel bir yaklaşımla yapılan keşifsel araştırmadır. Böylelikle bilinmeyen veya az bilinen durumun keşfedilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada kullanılan veri toplama aracı, kapalı ve açık uçlu sorulardan oluşan karma bir formdur. Araştırmada kartopu yöntemi ile Türkiye'nin farklı bölgelerinden profesyonellere ulaşılarak veri toplanmış ve ardından içerik analizi yapılmıştır. Araştırmada profesyonel yönetici asistanlarının sürdürülebilirlik, kurumsal sürdürülebilirlik algılarının oluştuğu ve çalıştıkları kuruluşlarda sürdürülebilirlik kapsamındaki uygulamaları yürütmek için bilinçli çaba harcadıkları ancak sürdürülebilirlik stratejileri ve uygulamaları konusunda daha çok bilgilendirilmeleri, motive edilmeleri, eğitilmeleri gerektiği tespit edilmiştir. Türkçe literatürde profesyonel yönetici asistanlarının kurumsal sürdürülebilirliğe etkisi henüz araştırılmamış olduğundan çalışma özgünlük taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yönetici asistanı, Sürdürülebilirlik, Kurumsal sürdürülebilirlik
Jel Kodları: M19, L53, Q4.

¹**Sorumlu Yazar:** Doçent Doktor, Anadolu Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0002-0913-4350, nbozturk@anadolu.edu.tr.

²Doçent Doktor, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0002-5746-3458, fulya.myangil@dpu.edu.tr.

Etik Beyan: Anadolu Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan 24.02.2022 tarihli ve 260550 sayı numaralı izin alınmıştır.

Atf: Öztürk Başpınar, N. & Mısırdalı Yangıl, F. (2022). Profesyonel yönetici asistanlarının kurumsal sürdürülebilirlik uygulamalarına etkisi. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 13 (2), 609-638.

Abstract

Article Info

Received:
28/04/2022

Accepted:
20/12/2022

The aim of the study is to determine how professional administrative assistants contribute to the implementation of socio-environmental measures of organizations. With the prepared questions, it is aimed to discover the perceptions of the executive assistants on the concepts of sustainability and corporate sustainability, the sustainability activities they carry out, the sustainability activities they personally implement and the contributions they make to their organizations in this direction. Research is exploratory research conducted under a qualitative approach. Thus, it is aimed to discover the unknown or little known situation. The data collection tool used in the study is a mixed form consisting of closed and open-ended questions. In the research, data were collected by reaching professionals from different regions of Turkey with the snowball method, and then content analysis was made. In the research, it has been determined that professional executive assistants have perceptions of sustainability and corporate sustainability and they make conscious efforts to carry out sustainability practices in the organizations they work for, but they need to be more informed, motivated and trained about sustainability strategies and practices. Since the effect of professional executive assistants on corporate sustainability has not been investigated in the Turkish literature, the study is original.

Keywords: Executive secretary, Sustainability, Corporate sustainability.

Jel Codes: M19, L53, Q43.

Extended Summary

In the past years, businesses have not shown the necessary importance to the environment because they believe that resources are inexhaustible. However, with the increase in industrialization, the increase in production and consumption, it has been understood that natural resources are limited, that their protection and rational use are necessary. Since the second half of the 1900s, environmental protection has become a prominent phenomenon and the concept of sustainability has come to the fore. The concept of sustainability, which has entered the literature with the environmental disasters experienced in the world, is now handled from a macro and micro perspective and defined at global, national and business levels. In this context, corporate sustainability refers to the use of resources by considering the next generation during the production process of enterprises. In other words, sustainability is a new way of doing business that focuses on minimizing the negative effects of businesses while using resources. In order for businesses to realize this business model and manage it successfully, it is important that their employees at all hierarchical levels adopt this idea and reflect this on their behavior. In this direction, it is necessary to determine the sustainability behaviors of professional executive assistants, who are in hierarchical steps and have an important place in terms of practice. The aim of the study is to determine how professional administrative assistants contribute to the implementation of socio-environmental measures in organizations. With the prepared questions, it is aimed to discover the perceptions of the executive assistants on the concepts of sustainability and corporate sustainability, the sustainability activities they carry out, the sustainability activities they personally implement and the contributions they make to their organizations in this direction.

To conduct the research, exploratory research was conducted under a qualitative approach. The reason for choosing exploratory research in this study is that there are few studies in the literature on the research question. In addition, the content analysis method was used in the analysis of the data obtained as a result of the research. While preparing the questionnaire for the research, the research questions of the study titled “*Sustainability Practices Adopted by Executive Secretariat Professionals in Organizations*” by Santiago et al. (2019) were used. Since the qualitative research data units are words, a mixed questionnaire consisting of closed and open questions and prepared on the digital platform was used in the study in order to decipher the experiences of the participants about the research topic. The ethics committee approval decision required for the questionnaire used in the study was taken from Anadolu University Scientific Research Publication Ethics Committee. The questionnaire, which was applied through digital tools, was published in social network groups that bring together executive assistants from various regions, and it was tried to reach professionals working in businesses with socio-environmental responsibility.

According to the demographic data obtained from the research, 33.1% of the executive assistants are in the 31-35 age group, 39.1% of them have been working in their current organizations for 1 to 5 years, and in terms of total working time in the field of executive assistant, 21.6% of them are 11-35 years old. It is seen that he has been working for 15 years. In the distribution of the participating executive assistants by sectors, it has been determined that education is the first, health is the second, and the service/finance sector is the third. In the research, it has been determined that professional executive assistants have perceptions of sustainability and corporate sustainability and they make conscious efforts to carry out sustainability practices in the organizations they work for, but they need to be more informed, motivated and trained about sustainability strategies and practices. As a result, executive assistants working in a total of 15 different sectors and participating in the research have perceptions of sustainability and corporate sustainability, and in this sense, they understand and implement the practices within the scope of sustainability in businesses and make conscious efforts to carry out these, by transferring information, guiding their managers on this issue, and setting an example for other stakeholders. It can be said that they are trying to contribute to sustainability activities by reducing waste and recycling, participating in relevant training following the innovations on the subject. It can be said that executive assistants apply sustainability principles to their behaviors towards reducing the amount of paper, energy and water used in their daily business lives. However, it can be said that they are shy about organizing and managing the actions of implementing sustainability projects, occupying a strategic position on sustainability and leading others in this regard. Since the effect of professional executive assistants on corporate sustainability has not been investigated in the Turkish literature, the study is original.

1. Giriş

Geçmiş yıllarda kuruluşlar kaynakların tükenmez olduğuna inandıkları için çevreye gereken önemi göstermemişlerdir. Ancak sanayileşmenin artışı ile birlikte üretim ve tüketim artmış, doğal kaynakların sınırlı olduğu, korunmasının ve akılcı kullanımının gerekli olduğu anlaşılmıştır. 1900'lü yılların ikinci yarısından itibaren çevrenin korunması öne çıkan bir olgu haline gelmiş (Göktuğ vd., 2018: 416) ve sürdürülebilirlik kavramı gündeme oturmuştur. Sürdürülebilirlik günümüzde birçok farklı bilim alanında yaygın olarak kullanılan bir kavramdır (Sarıkaya & Kara, 2007: 222). Dünyada yaşanan çevresel felaketlerle birlikte alan yazına giren sürdürülebilirlik kavramı, günümüzde makro ve mikro bakış açısıyla ele alınarak küresel, ulusal ve kurumsal düzeylerde tanımlanmaktadır (Mısırdalı Yangil, 2015: 357). Bu bağlamda sürdürülebilir kalkınma ve kurumsal sürdürülebilirlik kavramları ön plana çıkarken uluslar üstü ve ulusal sınırlar içerisinde daha iyi bir dünya ve bu dünyada daha iyi bir yaşam nasıl oluşturulur soruları tartışılmaya başlanmış ve tüm kademelerde *“biz nasıl katkı sağlayabiliriz”* sorusuna odaklanılmıştır. Bu bağlamda öncelikle sürdürülebilir kalkınma; sosyal, çevresel, ekonomik, kültürel gibi farklı alanları içerdiğinden bir bütün olarak toplum için önem taşımaktadır. Sürdürülebilir kalkınma *“bireyden küresele, mekânsal, sosyal, çevresel, kültürel ve ekonomik boyutlarda uyumlu bir şekilde gerçekleşen bir dönüşüm süreci gibidir”* (Silva, 2006: 18). Diğer bir ifadeyle çevre, ekonomi ve toplum alanındaki politikaların birleştirilmesi sürdürülebilir kalkınmayı sağlamaktadır (Andreea & Victor, 2014: 119). Tanımdan anlaşılacağı üzere sürdürülebilir kalkınmanın önemli bir ayağını örgütler oluşturmakta ve dolayısıyla kurumsal sürdürülebilirlik bir zorunluluk olmaktadır.

Kurumsal düzeyde sürdürülebilirlik için gelecekte çevresel veya sosyal araçların tükenmesini önleyecek şekilde yürütülmesiyle ilgilidir. İlk defa Elkington (2001) sürdürülebilirliği üçlü kar hanesi (üçlü sorumluluk) olarak ele almış ve çevresel, ekonomik ve sosyal boyutlar açısından değerlendirmiştir. Elkington (2001) kuruluşların finansal sonuçlar dışında çevresel ve sosyal sonuçlarının da değerlendirilmesi gerekliliğini ifade etmiştir (Tokgöz & Önce, 2009: 260). Buna göre kuruluş doğrudan ve dolaylı paydaşlarının ihtiyaçlarını, gelecekteki doğrudan ve dolaylı paydaşlarının ihtiyaçlarını karşılayabilme olanağını tehlikeye atmadan sağlamalı ve bunu gerçekleştirirken üçlü sorumluluğunu dengelemelidir (Dyllick & Hockerts, 2002: 131). Kuruluşlar marka değeri, güven, itibar kazanma, maliyet tasarrufu elde etme ve karlılığı artırma, insan kaynağının motivasyonunu artırma ve tüketici taleplerini sağlama gibi nedenlerden dolayı sürdürülebilirliği iş yapma modeli olarak tercih etmektedirler (IMKB, 2011: 3-4). Ancak bu tercihin kuruluşun bütünleştirilmiş vizyonu olması

gerekmektedir. Dolayısıyla günümüzde bütünleştirilmiş vizyon için sosyo-çevresel sürdürülebilirlik bilincinin gelişmesi önem taşımaktadır. Sosyo-çevresel sürdürülebilirliği yönetimine dahil eden bir kuruluş, kendini farklılaştırabilir, böylece daha fazla müşteri kazanabilir ve marka sadakati oluşturabilir. Bu durumda, “iş, mümkün olduğu kadar çok para kazanmakla ilgili değil paydaşlar için değer yaratmakla ilgilidir” (Mackey & Sisodia, 2013: 23). Ross ve Tomlinson’a (2011: 1) görüşüne göre artan sayıda birey sosyal hedef olarak çevresel sürdürülebilirliği benimsemişlerdir. Bireyler geri dönüştürülmüş ürünleri tüketmek, ağaç dikmek gibi sürdürülebilirliği teşvik eden davranışları hem kişisel yaşamlarında hem iş yaşamlarında sergilemektedirler. Bireyler bu davranışlarıyla kuruluştaki sürdürülebilirlik bilincinin oluşumunda etkili olmakta ve ayrıca kuruluşlarda iş yöntemlerine sürdürülebilirliği yerleştirdiklerinde çalışanlarının tutum ve davranışlarını yönlendirebilmektedirler (Köşker & Gürer, 2020: 88). Böylelikle kuruluşlar faaliyet gösterdikleri çevre üzerinde oluşturdukları olumsuz etkileri azaltabilmektedirler.

Sürdürülebilirlik kaynakların bugün ve gelecekteki neslin gereksinimlerini karşılayacak bir şekilde korunmasını ve geliştirilmesini içerirken bunun çevresel, sosyal ve ekonomik açıdan optimal dengede gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır (Şahinöz, 2019: 81). Bu bağlamda kurumsal sürdürülebilirlik ise kuruluşların üretim süreci esnasında gelecek nesli düşünerek kaynakları kullanmalarını ifade etmektedir. Diğer bir ifadeyle sürdürülebilirlik kuruluşların kaynakları kullanırken yaratmış oldukları olumsuz etkileri en aza indirmelerine odaklanan yeni bir iş yapma yöntemidir (Tüyen, 2020: 93). Kuruluşların bu iş yapma modelini gerçekleştirmeleri ve bunu başarılı bir şekilde yönetebilmeleri için tüm hiyerarşik basamaklarda çalışanlarının da bu fikri benimsemeleri ve bunu davranışlarına yansıtmaları önem taşımaktadır. Bu doğrultuda hiyerarşik basamaklarda yer alan ve uygulama açısından önemli bir yere sahip olan profesyonel yönetici asistanlarının sürdürülebilirliğe ilişkin davranışlarının da belirlenmesi gerekmektedir. Ancak ulusal alan yazında sosyo-çevresel sorumluluğa sahip kuruluşlarda çalışan profesyonel yönetici asistanlarının sürdürülebilirlik çalışmalarına katkılarını ortaya koymaya yönelik bir araştırma mevcut değildir. Dolayısıyla bu çalışmayla alandaki bu eksiklik giderilmeye çalışılacaktır ve ayrıca bilimsel araştırmalarla yönetici asistanlığı mesleğine de katkıda bulunulacaktır.

Temel araştırma sorusu “*profesyonel yönetici asistanlarının kuruluşların sosyo-çevresel önlemlerinin uygulanmasına katkıda bulunabilir mi*” şeklinde belirlenmiştir. Çalışmanın temel amacı profesyonel yönetici asistanlarının kuruluşların sosyo-çevresel önlemlerinin uygulanmasına ne şekilde katkıda bulduklarının belirlenmesidir. Bu çalışmanın alt hedefleri

ise sekreterlerin genel olarak gerçekleştirdikleri sürdürülebilir etkinliklerinin ve kuruluşlarında bizzat uyguladıkları sürdürülebilirlik etkinliklerinin neler olduğunu ve çalıştıkları kuruluşta gerçekleştirilen sosyo-çevresel sürdürülebilirlik eylemlerinin neler olduğunu ortaya koymaktır. Bunun yanı sıra yönetici asistanlarının sosyo-çevresel sürdürülebilirliğe bakış açılarının ve buna yönelik olarak kuruluşa sağladıkları katkılarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Amaç kapsamında hazırlanan sorularla yönetici asistanlarının sürdürülebilirlik ve kurumsal sürdürülebilirlik kavramlarına ilişkin algıları ve bu etkinliklerdeki rolleri ve önemleri nedir, sorularına yanıt aranmıştır.

Araştırmayı yürütmek için nitel yaklaşım altında keşifsel araştırma yapılmıştır. Nitel yaklaşımla yapılan çalışmada kullanılan veri toplama aracı, kapalı ve açık sorulardan oluşan Google Forms platformunda hazırlanan karma bir soru formudur. Verilerin toplanmasında kartopu örneklem yöntemi kullanılmış ve Türkiye'nin farklı bölgelerinden profesyonellere ulaşılarak uygulanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir.

2. Literatür Araştırması

Son elli yıllık süreçte sürdürülebilir kalkınma giderek daha da önem kazanmıştır. Ekolojik kriz yoluyla ortaya çıkan sürdürülebilir kalkınma sınırlı kaynakların gerçekliğini göstererek ve küresel nüfusun ve endüstriyel sermayenin büyümesinin kontrol edilmesini önermektedir. Sürdürülebilir kalkınmanın amaçları dünya refahını artırmak, barışı güçlendirmek, açlık ve yoksulluğu gidermek ve çevreyi korumak olarak özetlenebilir (Sayıştay Başkanlığı, 2022). Sürdürülebilir kalkınma; gelecek nesillerin gereksinimlerini karşılama olanaklarını ellerinden almadan şimdiki nesillerin ihtiyaçlarının karşılanması (Bruyninckx vd., 2012: 1, Sarıkaya & Kara, 2007: 224; Tıraş, 2012: 61) şeklinde tanımlanmaktadır. Sürdürülebilir kalkınma, kalkınmanın olumsuz çevresel ve sosyal etkilerinin düzenli bir şekilde hafifletilmesini içeren ekonomik büyüme olarak da tanımlanabilir (Roper, 2012: 72). Sürdürülebilir kalkınma düşüncesinin temeli çevrenin olumsuz etkilenmesinin önlenmesidir denilebilir. Dünyanın pek çok yerinde yaşanmakta olan çevre sorunlarının temelinde denge kurmadan gerçekleştirilen kalkınma faaliyetlerinin yarardan çok zarar getirmesi kısa vadede elde edilmeye çalışılan ekonomik kazançların orta ve uzun vadede kayıplara dönüşmesi, ekonomiye katkıdan çok gerileme ve zarar getirmesi yer almaktadır (Engin & Akgöz, 2013).

Doğal kaynakların tükenmeye başlaması, küresel ısınma ve hızlı nüfus artışı gibi faktörler sürdürülebilir kalkınma kavramını ön plana çıkarmış ve yetersiz kaynakların tüm bireyler için

etkili ve verimli bir şekilde ulaşılabilir olması sağlamaya odaklanılmıştır. Sürdürülebilir kalkınma, dünyanın yetersiz kaynaklarını sadece bazıları için değil tüm insanlar için etkili ve verimli bir şekilde kullanarak adaleti ve ekonomik kalkınmayı sağlamaktır. Stockholm Çevre Konferansı (1972) sürdürülebilir kalkınma çalışmalarının başlangıcı olarak kabul edilebilir (Altunbaş, 2003: 104). O tarihten bu yana da çeşitli kurumlar tarafından çalışmalar sürdürülmektedir. Sürdürülebilir kalkınma, ulaşılması gereken bir hedef haline gelmiştir (SBB, 2019) ve sürdürülebilirlik, bu hedefe ulaşmayı sağlama sürecidir. Sürdürülebilir kalkınma çevre koruma ile bütünleşme ve uzlaşma gerektirmektedir.

Sürdürülebilir kalkınmanın önemli bir ayağını kuruluşlar oluşturmakta ve dolayısıyla kurumsal sürdürülebilirlik bir zorunluluk olmaktadır. Bu açıdan kuruluşların sorumlu ekonomik faaliyetler yoluyla çevreyi korumanın yanı sıra örgütsel rutinleri, hedefleri ve misyonları her bir paydaşın sorumluluklarıyla uyumlu hale getiren sürdürülebilir yönetim modeli bulmaları gerekmektedir. Kurumsal düzeyde sürdürülebilir kalkınmanın; ekonomik, sosyal ve çevresel boyutları bulunmaktadır ve kavram işin yürütülmesinde çevresel veya sosyal araçların tükenmesini önlemekle ilgilidir (Mısırdalı Yangil & Öztürk Başpınar, 2022: 2). Ekosistem duyarlılığını, yaşam kalitesini ve ekonomik performansı aynı anda değerlendirebilen sürdürülebilirlik göstergelerinin üçüne birden ihtiyaç bulunmaktadır. Bu bağlamda sürdürülebilirlik kuruluşlara stratejik olarak dahil edilmeli kuruluşlar proje ve eylemlerini kuruluşun sürdürülebilirlik stratejik hedefleriyle uyumlu hale getirmeye çalışmalıdır. Savitz ve Weber'e (2007) göre kurumsal sürdürülebilirlik, kuruluşun büyümeyi teşvik edecek ve kar elde edecek şekilde yönetilmesi, faaliyet gösterdiği kişilerin ekonomik olan ya da olmayan beklentilerinin farkına varılması ve gerçekleştirilmesinin kolaylaştırılmasıdır. Ek olarak, bilim ve teknolojinin getirdiği iletişim kolaylığı, tüketicilerin ve rakiplerin kuruluşların uygulamalarına dikkat etmelerini sağlayarak, kurumsal sosyo-çevresel sürdürülebilirlik bilincinin geliştirilmesini zorunlu kılan bir rekabet ortamı yaratmıştır. Sürdürülebilirliği önceleyen bir kuruluş, sosyal, çevresel ve ekonomik boyutlara dayalı olarak yeni veya değiştirilmiş ürünler, hizmetler, süreçler ve işler geliştirerek rekabet üstünlüğü elde etmektedir. Çevre bilincini daha fazla benimseyen, değerlere dayalı, sürdürülebilirlik lehine yeşil yönetim, yeşil pazarlama, yeşil üretim ve yeşil inovasyon gibi çevre yönetimi anlayışları uygulayan kuruluşların önemi gün geçtikçe artmakta ve bu kuruluşlar daha iyi bir itibara sahip olmaktadır (Seyhan, 2021: 613).

Bu bağlamda günümüz iş dünyasında profesyonel yönetici asistanları önem taşımaktadırlar. Çünkü kuruluşların bu çevresel ve sosyal sorumlulukları iş hedefleri ile iş

birliği yapan insan kaynaklarının duyarlı hale getirilmesiyle gerçekleşmektedir. Profesyonel yönetici asistanlarının; proaktif becerilere sahip olması, örgütsel süreçlere, stratejik bilgilere erişimli olması ve kuruluşların karar alma merkezlerine yakın olması nedeniyle, bu senaryonun önemli bir parçası olduğu söylenebilir. Silva'ya (2016) göre sekreterlik profesyonelleri çok stratejik bir konuma ve performansa sahip olduklarından çevresel sürdürülebilirlik ile ilgili proje ve eylemlere öncülük edebileceklerdir. Öztürk Başpınar'a (2014: v) göre sekreterlik kadrosunun en üst düzeyinde yetki ve sorumlulukları bulunan yönetici asistanlarının sürdürülebilirlik konusunda lider olarak hareket etme, yani çalışma arkadaşlarının sürdürülebilirlik tutumlarını hayata geçirme konusunda etkileme yetkinliğine sahip olması beklenmektedir. Todorov'a (2013) göre yönetici asistanı, çevreye duyarlı iş yönetiminin geliştirilmesini kolaylaştırabilir ve ideal bir kolaylaştırıcı olabilir. Figueiredo (2014) da profesyonel yönetici asistanlarının kişiler ve çalıştıkları örgüt üzerinde büyük etkisi olduğunu, bu şekilde ekonomiyi, çevreyi korumayı ve aynı zamanda çevrenin korunmasını içeren maliyet, enerji ve malzeme israfını analiz ederek, önlemler önererek organizasyonun sürdürülebilirliğine yardımcı olabileceğini belirtmiştir (Santiago vd., 2019: 31).

Santiago ve diğerlerinin (2020: 53) sürdürülebilirliğin R'leri olarak adlandırdıkları - Yeniden Düşün (Repensar), Azalt (Reduzir), Yeniden Kullan (Reutilizar) ve Geri Dönüştür (Reciclar)- ve gezegen üzerindeki ayak izlerimizi azaltmaya yardımcı olabilecek pratik eylemlere, mevcut yaşamı iyileştirmeye ve gelecek nesillerin yaşam kalitesine katkıda bulunabilecek profesyonel mesleklerden biri sekreterliktir. Sekreterler; ekolojik olarak doğru ilkelere dayalı yeni süreçleri başlatabilecek, etkileyebilecek veya yönlendirebilecekleri çok çeşitli sektörlerdeki kuruluşlarda çalışan profesyonellerdir. Ayrıca sekreterlik profesyonelleri, yaratıcı sekreterlik için gerekli olan diğer beceri ve yeteneklerle birleştirebilecekleri girişimci özelliklerine de sahiptirler ve bu özellikler sürdürülebilirlik açısından büyük önem taşımaktadır. Alan yazında sürdürülebilirlik ile ilgili gittikçe artan sayıda akademik çalışma yer almaya başlamıştır. “Yönetici Asistanları ve Kurumsal Sürdürülebilirlik Uygulamalarını” birlikte değerlendiren çalışma sayısı ise yok denecek kadar azdır. Google Akademik arama motorunda dil seçimi yapılmadan gerçekleştirilen aramada Santiago ve diğerlerinin (2020) “Teknik Sekreterlik Faaliyetlerinde Sürdürülebilir Uygulamalar” adlı çalışmasına; Sanches-Canevesi, ve diğerlerinin (2020) “Yükseköğretimde Çevre Eğitimi: Yönetici Sekreterlik Eğitiminin Analizi” adlı çalışmasına; Santiago ve diğerlerinin (2019) “Organizasyonlarda Yönetici Sekreterlik Profesyonellerinin Benimsediği Sürdürülebilirlik Uygulamaları” çalışmasına erişilmektedir. Pinto'nun (2017) “Sürdürülebilir Yönetimde Yönetici Sekreterlik

Profesyonelinin Rolü” adlı bitirme tezine; Todorov ve diğerlerinin (2013) “*Sürdürülebilirlik Projelerinin Uygulanmasında Sekreterlik Profesyonelinin Becerileri*” adlı çalışmasına ulaşılmıştır. Türkiye’de ise bu konuda yapılmış herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

Santiago ve diğerlerinin (2020) yaptıkları çalışmada; bir tür danışmanlık faaliyeti yürüten sekreterlik meslek mensuplarının kurumsal sürdürülebilirlik bağlamında nasıl yer alabileceği sorunsallaştırılmıştır. Çalışmada sekreterlik faaliyetlerinde gerçekleştirilebilecek sürdürülebilirlik uygulamalarını listelemek amaçlanmıştır. Çalışmada 2018 yılında stajyer sekreterlik öğrencilerinden nitel olarak toplanan veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Sürdürülebilirlik kavramı ve bileşenleri hakkında fikir sahibi olan öğrencilerin aynı zamanda sürdürülebilirlik ile ilgili tutumlara da sahip olmalarından dolayı evrak dosyaları, telefon iletişimi, randevu planlaması, seyahat planlaması ve organizasyonu, etkinlik organizasyonu ve toplantıların yönetimini gibi görevlerini sürdürülebilirlik uygulamalarıyla yeniden anlamlandırmalarının mümkün olduğu sonucuna varılmıştır.

Sanches-Canevesi ve diğerlerinin (2020) çalışmalarında sürdürülebilirlik temasının, gelecek nesiller için çevrenin korunmasıyla ilgili olarak büyük önem taşıdığını ve çevre eğitiminin, sürdürülebilirliği hedefleyen stratejileri yeniden düşünmenin bir yolu olarak ortaya çıktığını belirtmişlerdir. Yazarlar çevre eğitiminin yükseköğretim dâhil tüm eğitim seviyelerinde uygulanması gerektiğini düşünerek, bu nedenle konunun Brezilya’daki kamu yükseköğretim kurumlarının yönetici sekreterliği eğitim projelerine dâhil edilmediğini/nasıl kullanıldığını anlamayı amaçlamışlardır. Ayrıca, tema ile ilgili olarak akademisyenlerin algısını değerlendirmeye çalışmışlardır. Bu amaçla, incelenen kurumun son mezuniyet dönemindeki öğrencilere anket uygulanmış ve sonuç olarak, altı yükseköğretim kurumunun çevre odaklı disiplinlere/içeriklere sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca incelenen üniversitenin akademisyenlerinin, sürdürülebilirlik ve çevre koruma odaklı temaların çalışılmasının önemini algıladıklarını tespit etmişlerdir.

Santiago ve diğerlerinin (2019) yaptıkları çalışmada idari sekreterlik profesyonellerinin kuruluşlarda sosyo-çevresel önlemlerin uygulanmasına nasıl katkıda bulunabileceğini belirlemişlerdir. Çalışma sekreter profilinin kurumsal sürdürülebilirlikle bağlantılı tutum ve yeterliliklerini onaylaması açısından önemlidir. Çalışmada sekreterlik profesyonelinin, sosyo-çevresel önlemlerin uygulanması veya sürdürülmesi için kendisini iş birliği yapan bir aktör olarak görmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Nitel bir yaklaşımla sosyal ağlar üzerinden uygulanan çevrimiçi anketlerden elde edilen veriler içerik analizi ile açıklanmıştır. Temel sonuçlar

sekreterlerin sürdürülebilir bir iş yönetimi için şu konularda iş birliği yaptıklarına dikkat çekmiştir: kâğıt, enerji, su, yazıcı kartuşları, malzeme tüketimi gibi konularda kaynak tasarrufu sağlama, kâğıt/gazete/çantaların geri dönüşümü/yeniden kullanımı, tek kullanımlık malzeme yerine bardak/şişe kullanımı ve son olarak gıda atıkları ve ambalajların seçici toplama ile ayrılması.

Pinto (2017) çalışmasında son zamanlarda dünya çapında çevre kirliliğini ve israfı en aza indirme, yoksulluk oranını ve sosyal eşitsizliği azaltma konularında çeşitli endişeler olduğuna, bu endişelerin ekonomik açıdan verimli olmaya ve daha sorumlu iş uygulamalarını tercih etmeye çalışan iş sektörüne ulaştığına ve bu bağlama profesyonel yönetici asistanlarının da dâhil olduğuna işaret etmektedir. Pinto'nun (2017) çalışmasının genel amacı, sekreterlik profesyonelinin, dahil olduğu kuruluşların çağdaş sürdürülebilir kalkınma sürecinin evriminde oynadığı rolü analiz etmektir. Çalışmanın amacına ulaşmak için nitel, betimsel bir araştırma ve alan araştırması yapılmıştır. Ceará, Fortaleza şehrinde sürdürülebilir yönetime sahip olduklarını beyan eden şirketlerde çalışan dört profesyonel sekreter ile kapsamlı görüşme yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin yorumlanmasında söylem analizi yapılmıştır. Veriler analiz edildikten sonra sekreterlerin kuruluşların karar verme süreçlerini doğrudan etkilediği, gerekli değişiklikleri teşvik ettiği ve işlevlerinin yönetim, denetim, teşvik etme, yenilik oluşturma konusunda yardımcı olduğu sonucuna varılmıştır.

Todorov ve diğerlerinin (2013) çalışmalarında sürdürülebilirlik projeleri yönetiminin son yıllarda arttığını ve bu durumun profesyonellerin katkıda bulunmasını gerektirdiğini belirtmişlerdir. Bu nedenle çalışmalarında; sürdürülebilirlik projelerinin uygulanmasında sekreterlik profesyonelinin becerileri nelerdir sorusuna yanıt aramışlardır. Nitel ve keşfedici bir araştırma yoluyla 206 katılımcıdan elde ettikleri bulgulara göre sekreterlerin sürdürülebilirlik yeterlilikleriyle uyumlu olarak sunulan yeterlilikler şunlardır: Bilgi yönetimi, yenilikçi yönetim modelleriyle başa çıkma becerisi; hizmetlerin kalitesinin ve verimliliğinin artırılmasına ilişkin alternatif yolların benimsenmesi; değişime açıklık, inisiyatif, yaratıcılık, kararlılık, öğrenmeye isteklilik; etik çıkarımlar ve sorumluluklar konusunda farkındalık ve mantıksal, eleştirel ve analitik akıl yürütme.

3. Yöntem

Profesyonel yönetici asistanlarının kuruluşların sosyo-çevresel önlemlerinin uygulanmasına nasıl katkı sağladığını belirlemek amacıyla yapılan nitel keşifsel araştırmada bilinmeyenleri ortaya çıkarmak amacıyla bilimsel yöntem çerçevesinde planlı ve sistemli olarak

gerçekleştirilen araştırma tasarımı, veri toplama, verileri sınıflandırma ve analiz etme, çözümlenme, yorumlama ve raporlaştırma süreci aşağıda aktarılmıştır.

3.1. Araştırma Tasarımı

Araştırmayı yürütmek için nitel bir yaklaşım altında, keşifsel araştırma yapılmıştır. Sosyal hayatın akışı içindeki olgulara odaklanan ve bu olguları herhangi bir dönüşüme uğratmadan inceleme uğraşı içinde olan nitel araştırma, modern sosyal yaşamın çok yönlü ve karmaşık doğasını belirlemek için kullanılan çok çeşitli bakış açıları içerir (Baltacı, 2019: 367). Keşifsel araştırmalar genellikle daha önce yeterli sayıda çalışma yapılmamış alanlarda kullanılan bir araştırma türüdür. Bu araştırmada da literatürde araştırma sorusuna yönelik az sayıda çalışma bulunduğu için keşifsel araştırma tercih edilmiştir (Santiago vd., 2019: 32). Bu araştırma türü ile araştırmacı, çalışılmamış konularda konu hakkındaki temel gerçeklikleri keşfetmektedir. Diğer bir ifadeyle keşifsel araştırma, fikirlerin ve görüşlerin ortaya çıkarılarak keşfedilmesine odaklanmaktadır. Keşfedilenler sonraki çalışmalar için araştırma konularını ve sorunları formüle etmekte kullanılmaktadır. Bulguları ile gelecek çalışmalar için stratejiler belirleme görevini üstlenmektedir (Böke, 2009: 13). Ayrıca araştırma sonucunda elde edilen verilerin incelenmesinde de içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, görsel ve sözel verilerin içeriklerinin belirlenmesinde kullanılan bir yöntemdir. İçerik analizinde temel amaç toplanan verileri açıklamaya yardımcı olacak kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Karataş, 2015: 74). Bu araştırmada içerik analizinin tercih edilmesinin nedeni olay veya fenomenlerin kategorilere ayrılmasını böylelikle daha iyi analiz edilmesini ve yorumlanmasını sağlamasıdır (Harwood & Garry, 2003: 479).

3.2. Çalışma Grubu

Nitel araştırmalar, genellikle büyük ve geniş örneklemelere ihtiyaç duymaz; ayrıca büyük ve geniş örneklemeler üzerinde çalışmak araştırmacı için yoğun bir zaman, emek ve diğer kaynaklarda maliyet oluşturur. Bu sebeple sınırlı zaman ve imkânlarla sahip olan araştırmacı, genelleme kaygısı gözetmeksizin olabildiğince evreni temsil etmeye çalışır. Örneklem olarak adlandırılan evreni temsil etme durumu, her bir örnek için evrenin çeşitliliğini, zenginliğini, farklılığını ve aykırılığını yansıtan bir genişliğe sahip olmalıdır (Baltacı, 2019: 373). Ancak veriler kendini tekrar etmeye başladığında verilerin doygunluğa ulaştığı fark edilerek araştırma sonlandırılmalıdır. Bu araştırmada örneklem 15 farklı sektördeki 60 katılımcıdan oluşmuştur. Profesyonel yönetici asistanlarının kurumsal sosyo-çevresel önlemlerin uygulanmasına ne şekilde katkıda bulunabilecekleri belirlenmeye çalışıldığı bu araştırmada katılımcıların %81,7'si kadın %18,3'ü erkektir. Katılımcıların %21,8'i Akdeniz Bölgesi, %5,4'ü Doğu

Anadolu Bölgesi, %5,4'i Ege Bölgesi, %2,7'si Güneydoğu Anadolu Bölgesi, %25,3'ü İç Anadolu Bölgesi ve %33,4'ü Marmara Bölgesi'ndendir. Yine çalışmaya katılanların profiline bakıldığında, profesyonellerin %28,3'ünün kamu sektörü kuruluşlarında, %65'inin özel sektör kuruluşlarında ve %6,7'sinin STK'larda çalıştığı tespit edilmiştir. Katılımcıların diğer demografik özellikleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1
Katılımcıların Demografik Özellikleri

Yaş Grubu (%)	Çalışma Süreleri (%)	Sektör Dağılımı (%)	Toplam Çalışma Süreleri (%)
18-20 (%5)	-1 yıl (%25,5)	Eğitim (%16,7)	1 yıldan az (%6,7)
21-25 (%23,4)	1-5 yıl (%39,1)	Sağlık (%15)	1-5 yıl (%18,3)
26-30 (%5,1)	6-10 yıl (%16,7)	Hizmet/Finans (%10)	6-10 yıl (%20)
31-35 (%33,1)	11-15 yıl (%11,7)	Madencilik/inşaat (%6,7)	11-15 yıl (%21,6)
36-40 (%20)	16-20 yıl (%5)	Otomotiv/Turizm/Bilişim (%5)	16-20 yıl (%6,7)
41-45 (%13,4)	20 yıl+ (%2)	İletişim/Enerji/Hukuk/Savunma/ Sanat/İçecek (%1)	20 yıl+ (%16,7)

3.3. Veri Toplama Aracı ve Veri Toplama

Araştırmanın soru formu hazırlanırken Santiago ve diğerlerinin (2019) yapmış oldukları “*Organizasyonlarda Yönetici Sekreterlik Profesyonellerinin Benimsediği Sürdürülebilirlik Uygulamaları*” adlı çalışmanın araştırma sorularından yararlanılmıştır. Nitel araştırma veri birimleri sözcükler olduğu için katılımcıların araştırma konusu ile ilgili deneyimlerini deşifre edebilmek amacıyla çalışmada veriler bulgular kısmında italik olarak verilen kapalı ve açık sorularla dijital olarak toplanmıştır. Böylece özellikle ülkenin çeşitli bölgelerinden araştırmaya konu olan sosyo-çevresel sorumluluğa sahip şirketlerde çalışan profesyonellere ulaşmak amaçlanmıştır. Araştırmada kullanılan soru formu için gerekli olan etik kurulu onay kararı Anadolu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Yayın Etiği Kurulundan alınmıştır (Protokol No: 260550, Tarih: 24.02.2022). Öncelikle araştırmacının kurumunda yüz yüze yapılan pilot çalışmayla soruların anlaşılabilirliği test edilmiştir. Daha sonra dijital araçlar aracılığıyla uygulanan soru formu ile çeşitli bölgelerden ve sosyo-çevresel sorumluluğa sahip yönetici asistanlarına ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda çalışmada kartopu örnekleme yöntemi kullanılmış ve araştırma sonucunda 60 tam ve geçerli katılımcı soru formundan elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile kullanılarak incelenmiştir.

3.4. Veri Analizi

Veri analizinde Strauss ve Corbin (1998) tarafından önerilen verilerden çıkarılan kavramlara göre kodlama yaklaşımı tercih edilmiştir. Katılımcı verileri, istatistik paket programına aktarılarak yapılan içerik analizi doğrultusunda katılımcı sayısı, frekans, kod, ana

temalar ayrılmıştır. Kod, anlam benzerlikleri ve belirli bir örüntüye göre kendi aralarında gruplandırılarak “*ana temalara*” ulaşılmıştır (Neuman, 2012: 668; Cozby, 1989: 28; McMillan & Schumacher, 2010: 368). Bilimsel araştırmalarda sonuçların inandırıcılığı en önemli ölçütlerden biri olarak kabul edilmektedir (Başkale, 2016: 23). Geçerlik ve güvenilirlik bu açıdan araştırmalarda en yaygın kullanılan iki ölçüttür. Araştırma sürecinde içeriğe ilişkin objektif değerlendirmeler yapılmaya, söylemin ilk bakışta görünen içeriği yerine, saklı (ima edilen) bilginin ortaya çıkarılmasına çalışılarak araştırma sonuçlarının doğruluğu (geçerliği) sağlanmaya çalışılmıştır (Sommer & Sommer, 1986: 152; Creswell, 2003: 190). Bunun yanı sıra üzerinde çalışılan konuyu bir bütün olarak incelemek amacıyla elde edilen verileri teyit etmeye yardımcı olmak amacıyla meslektaş uzman incelemesi stratejisi kullanılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2008: 256). Uzman, araştırmanın deseninden toplanan verilere, bunların analizine ve sonuçların yazımına kadar tüm süreçlere eleştirel olarak bakıp geri bildirimde bulunmuştur. Araştırmanın güvenilirliğinin sağlanması için de elde edilen veriler sistematik olarak raporda sunulmuş, araştırmaya birden fazla araştırmacı dâhil olmuş ve ayrıca uzman desteği alınarak toplanan verilerin doğruluğu teyit ettirilmiştir. Son olarak araştırma verileri genel yaklaşımın dışında araştırmanın amacına uygun ancak keyfi olmayan bir analiz planıyla yorumlanarak raporlaştırılmıştır.

4. Bulgular

Katılımcılardan soru formu aracılığıyla online olarak toplanan görüşleri; kod ve ana temalar şeklinde aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir. Araştırmanın birinci bölümünün *ilk alt sorusu*; “*sürdürülebilirlik*” kavramı zihninizde hangi ifadeleri çağrıştırıyor, şeklindedir. Bu sorunun temel amacı, yönetici asistanlarının sürdürülebilirlik kavramına ilişkin algılarını belirlemektir. Tablo 2 incelendiğinde sürdürülebilirlik kavramının yarattığı çağrışımların 3 tema halinde toplandığı görülmektedir. Bu temalar; devamlılık (38), kaynakların bilinçli kullanımı (19) ve sosyal ve çevresel yönetim (25) şeklindedir.

Araştırmanın birinci bölümünde yer alan ikinci alt sorusu; “*kurumsal sürdürülebilirlik*” kavramı zihninizde hangi ifadeleri çağrıştırıyor, şeklindedir. Bu sorunun temel amacı ise yönetici asistanlarının kurumsal sürdürülebilirlik kavramına ilişkin algılarını belirlemektir. Bu soruya ilişkin ifadeler de Tablo 2’de gösterilmiştir. Katılımcıların bu soruya ilişkin görüşleri; yönetici bağlamı (14), çalışan bağlamı (17) ve kurum kültürü (61) teması altında toplanmıştır.

Tablo 2
Sürdürülebilirlik ve Kurumsal Sürdürülebilirlik Konusunda Katılımcı Görüşleri

İçerik	Kod	Tema
Üretim ve çeşitliliğin devamlılığı sağlanırken insanlığın yaşamının daimî kılınabilmesi. P20 Kendi ihtiyaçlarımızı, gelecek nesillerin ihtiyaçlarından ödün vermeden karşılayabilmemiz P35 Geleceğe aktarım, etik, çevreci...P24 Geleceğe daha iyi bir dünya ve daha iyi bir çevre bırakmak P44	<i>Gelecek nesillere aktarım</i>	
Devamlılığı olan bir iş veya yapı P12 Devamlı çalışma P30 Oluşturulacak veya var olan şeyin yıllar boyu devam ettirilebilmesi P32 Var olanın/mevcudun korunması, tüketilirken bitirilmemesi, yitirilmemesi...P55 Kıt kaynakların ekonomik olarak kullanımı ile hem çevreye hem de topluma fayda sağlayacak her türlü olgu ve eylem P31	<i>İstikrar</i> <i>Kaynak devamlılığı</i>	<i>Devamlılık</i>
Kullanılan kaynakların geri dönüşümünü sağlayıp, çevreye katkı sağlayabilmek P17	<i>Geri dönüşüm</i>	<i>Kaynakların Bilinçli Kullanımı</i>
Tasarruf, bilinçli tüketim, farkındalık P36 Bir eylem ya da durumun uzun vadede devamlılığının mümkün olabilmesi P23 Sosyal ve çevresel risk ve fırsatların yönetimi P41 Devamlılık ve standart P29 Temiz bir üretim daha az salınım P49	<i>Farkındalık</i> <i>Uzun vadeli plan</i> <i>Çevre standartları</i>	<i>Sosyal ve Çevresel Yönetim</i>
Çevre koruma, tasarruf, kalkınma, bioçeşitlilik P37 Temiz su, hijyen, halk sağlığı P42 Bütünlük, yaşam, toplum, ekonomi, doğa, çevre, duyarlılık gibi...P22	<i>Çevre koruma</i> <i>Ekosantrik yaklaşım</i>	
Sürekli gelişim göstererek daha faydalı ve kalıcı olabileme yeteneği P5	<i>Kendini geliştirme</i>	
Yöneticiler değiştiğinde personelin değişmediği herkesin hak ettiği kadar önünün açılıp gelişebilir olduğu P27	<i>Motivasyon, verimlilik ve performans</i>	<i>Çalışan Bağlamı</i>
Kurumların varlıklarını, kimliklerini ve kültürlerini geleceğe taşıyabilmesi P54 Kurumun dayandığı vizyon ve prensiplerinin nesiller boyu gelişerek devam etmesi. Bu süreçte tüm yaşam ve kurum çalışanı dengelerini koruması P55	<i>İstikrarlı yönetim</i>	
Birbiriyle çelişmeden idarecilik P17 Şeffaflık sağlama P37 Sürdürülebilir bir kurum politikası geliştirmek, bu alanda çalışanlarını eğitmek P33 Devamlılığı sağlayabilmek adına çevresel ve ekonomik tüm faktörleri göz önünde bulundurmamak P29 Toplu bilinçlenme hareketi ve uygulamaya geçirme P57	<i>Çatışma yönetimi</i> <i>Duyarlılık</i>	<i>Yönetici Bağlamı</i>
İş stratejilerinde etik, sosyal, çevresel, kültürel ve ekonomik kavramlara odaklanarak işletmelerde uzun soluklu değer oluşturmayı amaçlayan bir yaklaşım P37 Kurumların yapacakları faaliyetleri doğru temeller ve hep var olacak ihtiyaçlar üzerine atması P34 Bir kurumun fiziki, maddi, insan vb. kaynaklarını aktif bir şekilde kullanırken bu kaynakları tüketmeden varlığını sürdürebilmesi, varlığını sürdürebilmeyi garanti altına alabilmesi P58 Çevre yönetim sistemi gereklerine uymak P45	<i>Değer yaratma</i> <i>Kurum politikası</i>	<i>Kurum Bağlamı</i>

Kurumların yalnızca mali kazançlarını arttıracak politikalar değil; gelişen ve değişen dünya için gelecek nesilleri de düşünüp daha çevreci, duyarlı, etik ve toplum yararına politikalar belirlemesi P26

Kendini yenileme

Kurumun piyasada yaşamını sürdürebilmesi için teknolojik alt yapı bilgi deneyim ve donanımla kurum yapısıyla birlikte değişmek ve ilerlemek P20
Kendini yenileyerek iş alanındaki varlığını koruma P21

Araştırmanın birinci bölümünün son sorusu olan “*Yönetici asistanlarının kurumsal sürdürülebilirliğin geliştirilmesine yardımcı olabileceğine inanıyor musunuz? Nasıl? Açıklayınız*” sorusuna araştırmaya katılan yönetici asistanlarının tümü “evet” yanıtını vermişlerdir. Nasıl yardımcı olabilecekleri hakkındaki görüşlerine ilişkin kodlar ve temalar ise Tablo 3’te yer almaktadır.

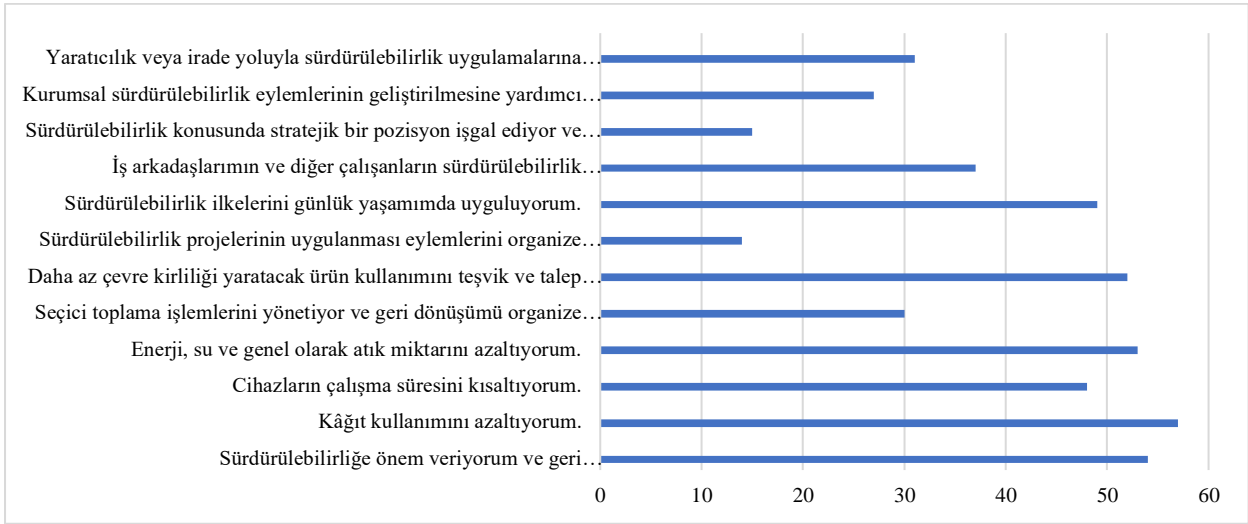
Tablo 3
Yönetici Asistanlarının Kurumsal Sürdürülebilirliğe Nasıl Yardımcı Olabilecekleri Konusunda Katılımcı Görüşleri

İçerik	Kod	Tema
Yönetici asistanları hızlı aksiyon alıp uygulayarak, paydaşlarla yoğun iletişim içinde olarak P6	<i>Bilgi aktarımı</i>	
Kurum kültürüne uygun davranma, iletişim, etkileşim ve iş yapış biçimleri ile P53		
Kurum yöneticisi kurumsal sürdürülebilirlik adına yenilikleri takip edip, uygulanabilmesi konusunda yöneticiye briefing verip ve hayata geçmesine vesile olarak P11	<i>Yöneticiyi yönlendirme</i>	
Yöneticinin ve kurumun mesajlarını ekiplere, departmanlara aktarabilecek en etkili neferler olarak P53		
Değişime, gelişime açık, çevre bilinci gelişmiş, toplumsal olaylara kayıtsız kalmayan, duyarlı, etik değerlere bağlı bir yönetici asistanı sürdürülebilir bir organizasyonun oluşması konusuna yöneticisinin dikkatini yönlendirerek P22		<i>İletişim</i>
Çalışanların sürdürülebilirlik eğitimi alması fikrini ortaya koyup, bu fikir doğrultusunda eğitim almalarına öncü olarak P23		
En başta sorumlu tüketim yaparak ve diğerlerinin de tüketimlerinde savurganlığı önleyerek P19	<i>Örnek olma</i>	
Kurumun öne sürdüğü ve onayladığı sürdürülebilirlik politikalarını ilk elden uygulayıp ve herkese örnek olarak P41		
İş yapış biçimi ile çalışanların yol gösterici olarak P30		
Firmanın sürdürülebilirlik ilkelerine uyup, diğerlerini de uymaları için destekleyerek P37		
“Herkes kapısının önünü süpürürse dünya bu bilinçle güzelleşebilir” savından hareketle duyarlı bir yönetici asistanı öncelikli olarak kendi departmanından başlayarak daha çevreci geri dönüştürülebilir malzemeler kullanmayı talep ederek, atık malzemeleri ayrıştırarak P2	<i>Geri dönüşüm</i>	
Geri dönüşümsel ürünler kullanılabilir. Plastik kullanımı azaltılabilir sürdürülebilirliği artırıcı doğal ürünler ve bu ürünlerin malzemeleri ofis gereçleri kullanarak P24		<i>Savurganlığı Önleme</i>
Ekolojiye destek olmak için atıkların en aza indirgenmesine yardımcı olarak P25	<i>Atık azaltma</i>	
Ofis malzemelerini daha verimli ve israf etmeden kullanarak P20		
Kurumsal sürdürülebilirlik adına yenilikleri takip ederek P11	<i>Yenilikleri takip etme</i>	
Konuyla ilgili seminerlere katılarak P39	<i>Eğitime katılma</i>	<i>Yeniliğe Açık Olma</i>

İşleri organize ederek P9
Kurumsal sürdürülebilir bir sistem oluşturulmasın da etkin rol alarak P18
Belli bir düzen sağlayıp olağan program dışına çıkmayarak, iş bölümünü organize ederek, akışı engellemeyerek P22

Organize Etme

Katılımcılara yöneltilen soru formunun ikinci bölümünde toplam 13 soru bulunmaktadır. Katılımcılardan öncelikle gerçekleştirilmesi olası bu sürdürülebilirlik etkinliklerinden bizzat gerçekleştirdikleri etkinliklere evet ya da bizzat gerçekleştirmedikleri etkinliklere hayır şeklinde yanıt vermeleri istenmiştir. Katılımcıların evet seçeneğini işaretledikleri her bir seçeneği nasıl gerçekleştirdiklerine dair bir örnek vermeleri istenmiştir. Aşağıda sürdürülebilirliğe katkıda bulunan sekreterlik profesyonelleri tarafından gerçekleştirilen etkinlik temalarının uygulanma oranları Şekil 1.'deki grafikte gösterilmiştir.

Şekil 1.
Sürdürülebilirliğe Katkıda Bulunan Sekreterlik Profesyonelleri Tarafından Günlük Yaşamda Gerçekleştirilen Etkinlik Temaları

Şekil 1 incelendiğinde “Sürdürülebilirliğe önem veriyorum ve geri dönüşüm ürünleri seçiyorum” ifadesine katılımcıların %54’ünün evet yanıtı verdiği görülmektedir. Ardından evet yanıtlarını nasıl gerçekleştirdiklerini dair etkinliklerini aşağıdaki ifadelerle açıklamışlardır:

Bu ürün geri dönüştürülmüş malzemedendir gibi açıklamaya sahip ürünleri alıyorum P31

Geri dönüştürülmüş kâğıt ürünler tercih ediyorum P22

Atıkları ayırıp grup halinde geri dönüşüm kumbaralarına atıyorum P34

Bez çanta kullanıyorum P32

Kâğıt ve plastik bardaklar yerine cam bardak ya da kupa kullanıyorum P41

Plâstik kullanımını neredeyse sıfıra indirmeye çalışıyorum P17

Gıda atıklarını kompost gübre olarak değerlendiriyorum P42

Şarj edilebilir piller kullanıyorum P20

Çevre dostu temizlik malzemelerini kullanıyorum P25

Gıda ve su israfı yapmıyorum. Gıdalarımı sokak hayvanları ile paylaşıyorum. Uzun ömürlü giysiler alıyorum. Kullanmadığım giysilerimi ihtiyaç sahiplerine ulaştırıyorum P34

Şekil 1’de “*Kâğıt kullanımını azaltıyorum*” ifadesine katılımcıların %57’sinin evet yanıtı verdiği görülmektedir. Ardından evet yanıtlarını nasıl gerçekleştirdiklerine dair etkinliklerini aşağıdaki ifadelerle açıklamışlardır:

Çıktı almadan önce yazıyı ekranda kontrol edip ilk seferde doğru çıktıyı alıyorum P37

Yanlış yazılma sonucu olan kâğıtların tekrardan boş ön yüzünü değerlendiriyorum P1

Kâğıt israfı yerine dijital ekranlar tercih ediyorum, notlarımı Word dosyasına alıyorum, gerekmedikçe çıktı almıyorum, elektronik ortamda saklamaya dikkat ediyorum P14

İşi bitmiş A4 kâğıtlarının arkalarını müsvetde olarak kullanmadan atmıyorum P38

Elektronik evrak yönetim sistemleri ve eposta kullanıyorum, elektronik takvime not alıyorum P16

Dosya paylaşımlarını drive’den yapıyorum P20

E-imza kullanıyorum P19

Alışverişlerde faturayı elektronik istiyorum, bankacılık işlemlerinde dekont almıyorum P21

Şekil 1’de “*cihazların çalışma süresini kısaltıyorum*” ifadesine katılımcıların %48’inin evet yanıtı verdiği görülmektedir. Ardından evet yanıtlarını nasıl gerçekleştirdiklerini dair etkinliklerini aşağıdaki ifadelerle açıklamışlardır:

Cihazları ihtiyacım doğrultusunda çalıştırıyorum, pc ve donanımlarını eğer yanıma almayacaksam akşam ofisten ayrılırken kapatmaya özen gösteriyorum P9

Boşa yanan lambaları söndürüyorum, PC bataryası doldurup fişten çekip kullanıyorum,

Elektronik aletleri gereksiz yere kullanmıyorum, prize takılı fiş bırakmıyorum P7

Mümkün olan en ekonomik ve enerji tasarruflu ürünler tercih ediyorum P14

Gerekmedikçe klima ya da ısıtıcıyı kapalı tutuyorum P28

Çamaşır ve bulaşık makinesinde az su ve enerji kullanan ekonomik programları tercih ediyorum, tam dolmadan çalıştırmıyorum P39

Şekil 1’de “*enerji, su ve genel olarak atık miktarını azaltıyorum*” ifadesine katılımcıların %53’ünün evet yanıtı verdiği görülmektedir. Ardından evet yanıtlarını nasıl gerçekleştirdiklerini dair etkinliklerini aşağıdaki ifadelerle açıklamışlardır:

Gündelik hayatımda diş fırçalarken suyu boşa akıtmamak, iş hayatında ise lavaboda ellerimizi yıkarken ihtiyacımızın dışında gereksiz su akıtmamak denilebilir P2

Çamaşırları periyoda göre değil, kirlenip kirlenmediğine göre yıkıyorum P6

Yiyebileceğimiz kadar yemek hazırlıyorum P26

Klozet su depolarının içine su şişesi koyuyorum, sebze yıkadığım su ile çiçek sular, balkon temizlerim P27

Sensörlü musluk ve ampul kullanmaya çalışıyorum P34

Şekil 1’de “*seçici toplama işlemlerini yönetiyor ve geri dönüşümü organize ediyorum*” ifadesine katılımcıların %50’sinin evet yanıtı verdiği görülmektedir. Ardından evet yanıtlarını nasıl gerçekleştirdiklerini dair etkinliklerini aşağıdaki ifadelerle açıklamışlardır:

Atık elektronik ürünleri toplayıp ilgili yerlere ulaştırıyorum P17

Atık yağları biriktirir atık yağ alanlarına bırakırım P24

Kâğıt, cam ve plastik ürünleri kumbaralara atıyorum P1

Kullanmadığım kıyafetleri giysi kumbaralarına atıyorum P12

Şekil 1’de “*daha az çevre kirliliği yaratacak ürün kullanımını teşvik ve talep ediyorum*” ifadesine katılımcıların %52’sinin evet yanıtı verdiği görülmektedir. Ardından evet yanıtlarını nasıl gerçekleştirdiklerini dair etkinliklerini aşağıdaki ifadelerle açıklamışlardır:

Ahşap karıştırma çubuğu kullanıyorum, plastik pipet kullanmıyorum P1

Çevreyi kirleten insanlar gördüğümde uyarıyorum P11

Araba yerine bisikleti tercih ediyorum. Ağaç dikiyorum. Çocuklara ve çevremdekilere örnek olmaya çalışıyorum P24

Özel araç yerine toplu taşıma kullanıyorum P25

Şekil 1’de “*sürdürülebilirlik projelerinin uygulanması eylemlerini organize edip ve yönetiyorum*” ifadesine katılımcıların %14’ünün evet yanıtı verdiği görülmektedir. Ardından evet yanıtlarını nasıl gerçekleştirdiklerini dair etkinliklerini aşağıdaki ifadelerle açıklamışlardır:

Ekip arkadaşlarıma, aileme ve komşulara belediye için biriktirdiklerim hakkında bilgi veriyorum P8

Mavi kapak toplama gibi faaliyetler gerçekleştiriyorum P3

Ofiste sürdürülebilirlik komitesini kurdum ve çalışmalar yapıyoruz P10

Belediyeden atık kutuları talep ettim P12

Çalışanların evlerinde kullandıkları atık pilleri getirip atabilecekleri kumbara koyduk ve dolduğunda belediyeye teslim ediyoruz P9

Şekil 1’de “sürdürülebilirlik ilkelerini günlük yaşamımda uyguluyorum” ifadesine katılımcıların %49’unun evet yanıtı verdiği görülmektedir. Ardından evet yanıtlarını nasıl gerçekleştirdiklerini dair etkinliklerini aşağıdaki ifadelerle açıklamışlardır:

Tek kullanımlık ürün (kâğıt peçete vb.) kullanmamaya çalışıyorum P10

Patates kabukları, soğan, marul kökü gibi sebze atıklarını yeniden ekiyorum P23

Bahçe aydınlatmasında solar sistemleri kullanıyorum P25

Gerekmedikçe yeni mobilya almıyor, eski mobilyaları yenileyerek kullanıyorum P26

Tüketebileceğim kadar meyve sebze alıyorum. Atık miktarını azaltıyorum P27

Şekil 1’de “iş arkadaşlarımla ve diğer çalışanların sürdürülebilirlik uygulamalarını kolaylaştırıyor onları cesaretlendiriyorum” ifadesine katılımcıların %37’sinin evet yanıtı verdiği görülmektedir. Ardından evet yanıtlarını nasıl gerçekleştirdiklerini dair etkinliklerini aşağıdaki ifadelerle açıklamışlardır:

Günlük hayatımda uyguladığım süreçleri onlarla paylaşıyorum P3

Bizden sonrakilere güzel çevre bırakabilmek adına ne yapmamız gerekenleri bıkmadan usanmadan dilim döndüğünce anlatmaya çalışıyorum P14

Atma paylaş diyorum P18

Tebrik ve teşekkür ediyorum P24

Şekil 1’de “sürdürülebilirlik konusunda stratejik bir pozisyon işgal ediyorum ve diğerlerine bu konuda liderlik ederek katkıda bulunuyorum” ifadesine katılımcıların %15’inin evet yanıtı verdiği görülmektedir. Ardından evet yanıtlarını nasıl gerçekleştirdiklerini dair etkinliklerini aşağıdaki ifadelerle açıklamışlardır:

Toplantılarda ki ikramlarda israftan kaçınıyorum P5

Sürücü arkadaşların programını düzenleyerek araç kullanımını azaltıyorum P2

Şirkette komite kurup çalışmalar yapıyorum P8

Şekil 1’de “kurumsal sürdürülebilirlik eylemlerinin geliştirilmesine yardımcı oluyor, gerekli becerilere ve profile sahip olmak için iş birliği yapıyorum” ifadesine katılımcıların %27’sinin evet yanıtı verdiği görülmektedir. Ardından evet yanıtlarını nasıl gerçekleştirdiklerini dair etkinliklerini aşağıdaki ifadelerle açıklamışlardır:

Personele yönelik eğitimlere katılıyorum P1

Çalışanlara verilen çevreyle ilgili eğitimlere katılıyorum P2

Sürdürülebilirlikle ilgili bilinçlendirici görselleri ve bilgilendirmeleri ekranlara taşıyorum P3

Sürdürülebilir iş felsefemiz ile uyumlu çalışıyorum P4

Şekil 1’de “yaratıcılık veya irade yoluyla sürdürülebilirlik uygulamalarına yardımcı oluyorum” ifadesine katılımcıların %31’inin evet yanıtı verdiği görülmektedir. Ardından evet yanıtlarını nasıl gerçekleştirdiklerini dair etkinliklerini aşağıdaki ifadelerle açıklamışlardır:

Eski örme kazakları söküp tekrar kullanılacak eşyalara dönüştürüyorum P5

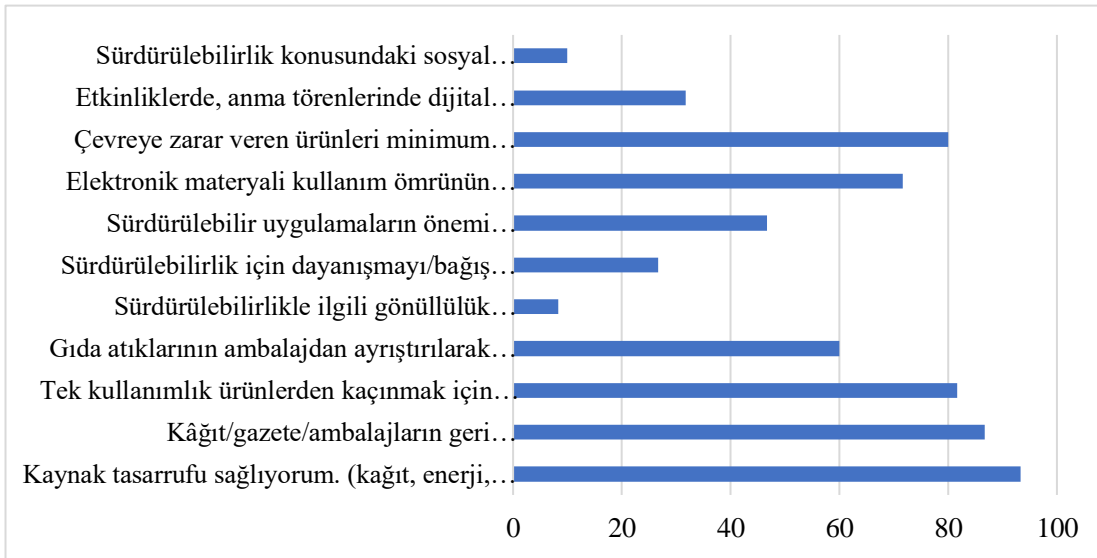
Yiyecekleri dondurarak gıda israfını azaltıyorum P6

İkinci el ürün kullanımını önemsiyorum. Minimal yaşamaya çalışıyorum P7

Modası geçen kıyafetleri dönüştürüp kullanıyorum P13

Mutfak atıklarının hayvan barınağına gönderilmesini sağlıyorum P12

Soru formunun üçüncü bölümünde sekreterlerin işyerlerinde bizzat uyguladıkları sürdürülebilir etkinlikleri ile ilgili 3 soru bulunmaktadır. 3. Bölümün 1. Sorusu “İşyerinizde bizzat uyguladığınız sürdürülebilirlik etkinlikleri nelerdir?” şeklindedir. Katılımcılar verilen 11 seçenekten kendilerine uygun olanı/olanları işaretlemişler ve yanıtlar Şekil 2’yi oluşturmuştur.

Şekil 2.

Sosyal ve Çevresel Sürdürülebilirliğe Katkıda Bulunan Sekreterlik Profesyonelleri Tarafından İşyerinde Bizzat Uygulanan Etkinlikler

Sekreterlerin iş yerinde bizzat uyguladığı sürdürülebilirlik etkinliklerinin oranları Şekil 2’de görüldüğü gibidir: Sürdürülebilirlik konusundaki sosyal projelerle iş birliği yapıyorum %10, etkinliklerde, anma törenlerinde dijital sertifikalı ürünlerin kullanılmasını teşvik ediyorum %31,7, çevreye zarar veren ürünleri minimum düzeyde kullanıyorum %80, elektronik

materyali kullanım ömrünün sonuna kadar kullanıyorum %71,7, sürdürülebilir uygulamaların önemi konusunda farkındalık yaratmaya çalışıyorum %46,7, sürdürülebilirlik için dayanışmayı/bağış yapmayı teşvik ediyorum %26,7, sürdürülebilirlikle ilgili gönüllülük programına katılım sağlıyorum %8,3, gıda atıklarının ambalajdan ayrıştırılarak toplanmasını sağlıyorum %60, tek kullanımlık ürünlerden kaçınmak için cam bardak/şişe kullanımını benimsiyorum %81,7, kâğıt/gazete/ambalajların geri dönüşümünü/yeniden kullanımını sağlıyorum %86,7, kaynak tasarrufu sağlıyorum (kâğıt, enerji, su, yazıcı kartuşları, malzemeler vb.) %93,3.

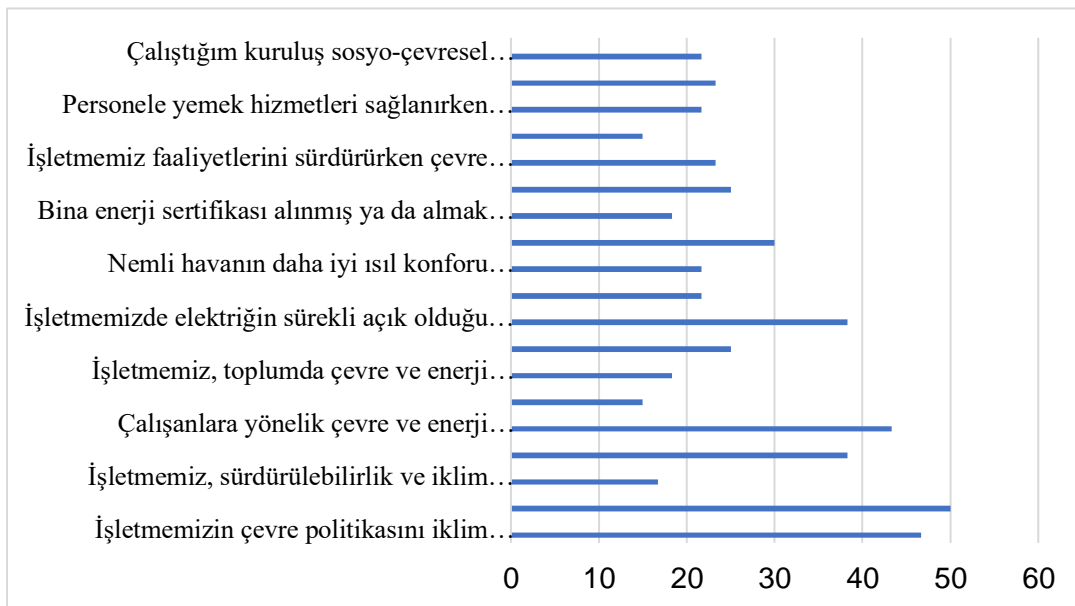
Katılımcılar 3. Bölümün 2. Sorusu olan “*Yukarıdakilerden farklı herhangi bir uygulama ile sürdürülebilirlik eylemlerini destekliyor musunuz?*” sorusunu ise şöyle yanıtlamışlardır:

Önemli günlerde ağaç/fidan hediye ediyorum P16

Herhangi bir nedenle hediye vermem gerektiğinde Tema'ya bağışta bulunuyorum P18

Meyve çekirdeklerini doğayla buluşturuyorum P21

Üçüncü Bölümün 3. ve son sorusu olan “*Çalıştığınız kuruluşta yürütülen sürdürülebilirlik uygulamalarını benimsiyor musunuz?*” sorusuna verilen yanıtların oranları ise şu şekildedir: Kesinlikle evet %50, evet %6,7, kararsızım %11,7, hayır %16,7, kesinlikle hayır %15. Katılımcılara soru formunun Dördüncü ve Son bölümünde yöneltilen ilk soru “*Çalıştığınız kuruluşta geliştirilen/uygulanan/teşvik edilen sosyo-çevresel önlemler sürdürülebilirlik eylemleri nelerdir?*” şeklindedir. Katılımcılar verilen 19 seçenekten kendilerine uygun olanı/olanları işaretlemişler ve yanıtlar Şekil 3'te gösterilmiştir.

Şekil 3.

Sekreterlik Profesyonellerinin Çalıştıkları Kuruluşta Geliştirilen/Uygulanan/Teşvik Edilen Sosyo-Çevresel Sürdürülebilirlik Eylemleri

Katılımcılara dördüncü bölümde yöneltilen “Çalıştığınız kuruluş yukarıdakilerden farklı sosyo-çevresel önlemlerle sürdürülebilirlik eylemlerini destekliyorsa, lütfen yazınız” sorusuna şu şekilde yanıt vermişlerdir:

Su damacana yerine arıtma sistemi kullanılıyor P16

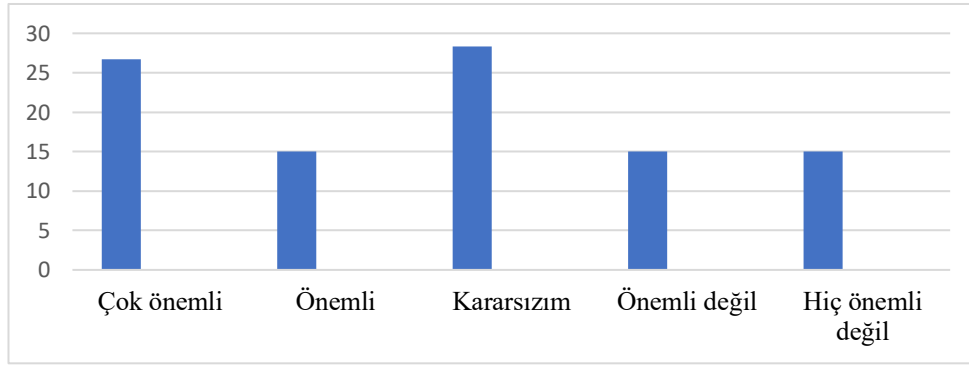
Kullanılan ofis ekipmanlarının çevreye duyarlı olanlar ile değiştiriliyor P24

Birçok STK ile proje yapıyor P 25

Tüm spor branşlarında takımlara destek oluyor P33

Yenilikçi ürünlerle hem insana hem çevreye faydalı ürünler sunuyor P47

Hem dördüncü bölümün hem de soru formunun son sorusunda ise araştırmaya katılan profesyonellere “Kuruluşunuz tarafından sosyo-çevresel sorumluluğa atfedilen önem derecesi sizce nedir?” sorusu yöneltilmiş ve alınan yanıtlar Şekil 4’te gösterilmiştir.

Şekil 4.

Sekreterlerin Çalıştıkları Kuruluş Tarafından Sosyo-Çevresel Sorumluluğa Atfedilen Önem Derecesi

5. Sonuç ve Öneriler

Birçok farklı bilim alanında yer edinmeye başlayan sürdürülebilirlik, geleceğin günümüzle aynı ve hatta daha iyi koşullara sahip olarak inşa edilmesini içeren çok boyutlu bir kavramdır. Sürdürülebilir kalkınma, geleceğe ilişkin endişelerin temel sorun olduğu 21. yüzyılda, tahrip olan ekonomik, sosyal ve ekolojik yapının bundan sonra olabildiğince korunmasına ve yenilenmesine odaklanan ve bu anlamda da uluslar üstü perspektife sahip bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımın stratejik en önemli ayağını, tahribatın nedenleri arasında önemli bir yere sahip olan kuruluşlar oluşturmaktadır. Kuruluşların tahribata yönelik olarak geliştirdiği strateji, politika ve buna ilişkin gerçekleştirdiği tüm eylem ve uygulamalar kurumsal sürdürülebilirlik kavramı içinde incelenmektedir. Kuruluşların kurumsal sürdürülebilirlik uygulamalarının temelinde de onların sahip olduğu tüm hiyerarşik basamaklardaki insan kaynakları yer almaktadır. Diğer bir ifadeyle insan kaynaklarının sürdürülebilirlik fikrini benimsemeleri ve bunu davranışlarına yansıtılmalarını sağlamak gerekmektedir.

Bu araştırmada hiyerarşik basamaklarda bulunan ve sürdürülebilir tutumların uygulanmasında etkileme yetkinliği açısından büyük önem taşıyan paydaşlardan profesyonel yönetici asistanlarının sürdürülebilirlik uygulamalarına katkıları incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen demografik verilere göre yönetici asistanlarının %33,1'i 31-35 yaş grubundadır, %39,1'i 1 ila 5 yıldır şimdiki kuruluşlarında çalıştığı, yönetici asistanlığı alanında toplam çalışma süreleri açısından ise %21,6' sının 11-15 yıl arasında çalıştığı görülmektedir. Katılımcı olan yönetici asistanlarının sektörlere göre dağılımlarında ise birinci sırada eğitim, ikinci sırada sağlık ve üçüncü sırada hizmet/finans sektörünün yer aldığı tespit edilmiştir.

Dört bölümden oluşan araştırmanın birinci bölümde profesyonel yönetici asistanlarının sürdürülebilirlik, kurumsal sürdürülebilirlik kavramlarını nasıl algıladıkları ve kuruluş içinde hangi alanlarda kurumsal sürdürülebilirliğe katkı verdikleri incelenmiştir. Bulgulara göre profesyonel yönetici asistanları sürdürülebilirliği (1) devamlılık, (2) kaynakların bilinçli kullanımı ve (3) sosyal ve çevresel yönetim bağlamında algılamakta; kurumsal sürdürülebilirliği ise (1) duyarlılık, (2) değer yaratma, (3) kendini yenileme, (4) çatışma yönetimi, (5) istikrarlı yönetim, (6) kendini geliştirme, (7) motivasyon, verimlilik ve performansa vurgu yapan kurum kültürü olarak algılamaktadırlar. Bu bölümde yönetici asistanları, kurumsal sürdürülebilirlik uygulamalarına özellikle (1) bilgi aktarımı, (2) yöneticiyi yönlendirme, (3) savurganlığı önleme konusunda diğer paydaşlara örnek olma, (4) atıkların azaltımı/geri dönüşümü, (5) eğitime katılma ve (6) yenilikleri takip etme etkinlikleri ile yardımcı olduklarına vurgu yapmışlardır.

Araştırmanın ikinci bölümde yönetici asistanlarının günlük iş yaşamlarında sürdürülebilirlik uygulamalarına ne tür katkı verdikleri incelenmiştir. Bulgulara göre katılımcıların katkı verdikleri ilk beş sürdürülebilirlik uygulaması sırasıyla; (1) kâğıt kullanımlarını azaltma, (2) enerji, su ve genel olarak atık miktarını azaltma, (3) geri dönüştürülebilir/yeniden kullanılabilir ürünleri tercih etme, (4) daha az çevre kirliliği yaratacak ürün kullanımını teşvik ve talep etme ve (5) sürdürülebilirlik ilkelerini günlük yaşamda uygulama şeklindedir.

Araştırmanın üçüncü bölümünden elde edilen verilere göre sosyal ve çevresel sürdürülebilirliğe katkıda bulunan sekreterlik profesyonelleri tarafından işyerinde bizzat uygulanan ilk beş etkinlik yüzdeleri sıralamasına göre (1) kaynak tasarrufu sağlama (kâğıt, enerji, su, yazıcı kartuşları, malzemeler vb.), (2) kâğıt/gazete/ambalajların geri dönüşümünü/yeniden kullanımını sağlama, (3) tek kullanımlık ürünlerden kaçınmak için cam

bardak/şişe kullanımını benimseme, çevreye zarar veren ürünleri minimum düzeyde kullanma, (4) elektronik materyali kullanım ömrünün sonuna kadar kullanımı ve (5) gıda atıklarının ambalajdan ayrıştırılarak toplanmasını sağlama şeklinde belirlenmiştir. Bulgular katılımcıların geri dönüşüme ve yeniden kullanmaya öncelik verdiklerini ve tek kullanımlık ürünleri tercih etmediklerini göstermektedir. Ayrıca katılımcıların ekolojik sürdürülebilirlik kapsamında farklı etkinlikleri destekledikleri görülmektedir. Yine bulgulara göre katılımcıların yarısı kurum içindeki sürdürülebilirlik uygulamalarını benimsemektedir.

Araştırmanın dördüncü bölümünden elde edilen verilere göre kurum içinde geliştirilen/uygulanan/teşvik edilen ilk beş sosyo-çevresel önlem ve sürdürülebilirlik etkinliği ise yüzdelik oranlarına göre; (1) Sürdürülebilir yaşam anlayışı benimsemek, çevre dostu faaliyetler ve ürünlerle, “ürün hayat çevrimi” boyunca çevreyi ve doğal kaynakları korumanın, sürdürülebilir kılmanın hedeflenmesi, (2) İşletmenin çevre politikasının iklim değişikliğine duyarlı, temiz ve sağlıklı bir çevrenin gelecek nesillere aktarılması, enerji ve doğal kaynakların verimli kullanılması, ürünlerin hayat çevrimi boyunca olumsuz çevresel etkilerinin azaltılması, kirliliğin kaynağında önlenmesi, sürdürülebilirliğin ve iklim değişikliğinin tüm faaliyetlerde önceliklendirilmesi, çalışanların ve toplumun çevre bilincinin artırılması şeklinde oluşturulması, (3) çalışanlara yönelik çevre ve enerji verimliliği ile iş sağlığı ve güvenliği alanlarında periyodik eğitimler düzenlenmesi, intranet sistemi, broşür, afiş vb. materyaller ile devamlılığın sağlanması, (4) kuruluşun üretim sürecinde daha az enerji ve daha az kaynak tüketimini hedeflemesi, ürettiği ürünlerin de aynı çerçevede, daha az enerji harcayan ve daha az kaynak tüketen ürünler olması yolunda çalışılması, (5) kuruluştaki elektriğin sürekli açık olduğu alanlarda, aydınlatma olarak LED ampullerin tercih edilmesi şeklinde sıralanmaktadır. Ayrıca katılımcılara kuruluşlarının sosyo-çevresel sorumluluğa verdikleri önem derecesi sorulduğunda da katılımcıların %28,3’ünün bu konuda kararsız oldukları görülmüştür. Kuruluşlarının sosyo-çevresel sorumluluğa çok önem verdiğini belirtenlerin oranı %26,7, önem verdiğini belirtenlerin oranı ise %15’tir.

Sonuç olarak 15 farklı sektörde çalışan ve araştırmaya katılan yönetici asistanlarının sürdürülebilirlik, kurumsal sürdürülebilirlik algılarının oluştuğu ve bu anlamda da kuruluşlarda sürdürülebilirlik kapsamındaki uygulamaları anlayarak uyguladıkları ve bunları yürütmek adına bilinçli çaba harcadıkları ve bilgi aktarımı yaparak, yöneticilerini bu konuda yönlendirerek, diğer paydaşlara örnek olarak, atık azaltımı ve geri dönüşüm yaparak, ilgili eğitimlere katılarak, konu ile ilgili yenilikleri takip ederek sürdürülebilirlik etkinliklerine katkıda bulunmaya çalıştıkları söylenebilir. Yönetici asistanlarının başta günlük iş

yaşamlarında kullanılan kâğıt, enerji ve su miktarını azaltma yönünde davranışları ile sürdürülebilirlik ilkelerini uyguladıkları söylenebilir. Ancak sürdürülebilirlik projelerini uygulama eylemlerini organize etme, yönetme konusunda ve sürdürülebilirlik konusunda stratejik bir pozisyon işgal edip, diğerlerine bu konuda liderlik etme konularında çekingen kaldıkları söylenebilir. Araştırmaya katılan yönetici asistanlarının işyerlerinde bizzat uyguladıkları tasarruf sağlama, geri dönüşümü sağlama, çevreye zarar vermeme ve atık ayrıştırma gibi etkinlikler ile sosyo-çevresel sürdürülebilirliğe katkıda buldukları söylenebilir. Ancak yine bu noktada katılımcıların sürdürülebilirlik için dayanışmayı/bağış yapmayı teşvik etme, etkinliklerde, anma törenlerinde dijital sertifikalı ürünlerin kullanılmasını teşvik etme konularında çekingen kaldıkları söylenebilir. Bunun yanı sıra katılımcıların görev yaptıkları kuruluşlarda geliştirilen/uygulanan/teşvik edilen ve yukarıda sıralanan sosyo-çevresel önlem ve sürdürülebilirlik etkinlikleri bulunduğu görülmekle beraber yönetici asistanlarının ancak yarısının kuruluş içindeki sürdürülebilirlik uygulamalarını benimsediği görülmüştür. Ayrıca katılımcılara kuruluşlarının sosyo-çevresel sorumluluğa önem verme dereceleri sorulduğunda da katılımcıların 1/4'ünden fazlası bu konuda kararsız kalmıştır. Dolayısıyla bu çalışma, katılımcıların çalıştığı bazı kuruluşların doğrudan sosyo-çevresel eylemler geliştirmede de ortaya koymaktadır denilebilir. Bu durum yönetici asistanlık profesyonelleri tarafından gerçekleştirilen sürdürülebilirlik etkinlikleri performansında sınırlayıcı bir faktör olarak kabul edilebilir. Bu noktadan hareketle kuruluşların yönetici asistanları sürdürülebilirlik stratejileri ve uygulamaları konusunda bilgilendirmeleri, daha çok motive etmeleri, eğitmeleri ve kurum içindeki sürdürülebilirlik uygulamalarını benimseme düzeylerini artırmayı sağlaması gerektiği söylenebilir. Yönetici asistanlarının sosyo-çevresel eylemler açısından oynadıkları rol ve mesleki profilinden hareketle yeni sosyo-çevresel duruşları özümsemek için iş arkadaşlarını etkilemenin yanı sıra bu uygulamaların yürütülmesinde ve geliştirilmesinde de çalıştıkları kuruluşlara yardımcı olabilecekleri unutulmamalıdır. Böylelikle profesyonel yönetici asistanları proaktif bir yaklaşıma yönlendirilerek hem çalışma ortamında hem de sosyal ortamlarda sürdürülebilirliği iyileştirmek için eylemler geliştirme konusunda önerilerde bulunabilir ve liderlik edebilirler.

Bu çalışma ile yönetici asistanlarının kuruluşlarda sürdürülebilir eylemlerin geliştirilmesinde yardımcı olmak için gerekli gayreti gösterdiği tespit edilmiştir. Profesyonel yönetici asistanlarının çalıştıkları kuruluşlarda sosyo-çevresel önlemlerin uygulanmasına nasıl katkı sağladıkları tespit etmiştir. Bu bağlamda çalışmanın temel amacına ulaşıldığı düşünülmektedir. Araştırmada elde edilen sonuçların diğer araştırmalarla karşılaştırılması

durumunda ise elde edilen sonucun Santiago ve diğerlerinin (2019) yaptıkları araştırmanın sonuçlarıyla benzer olduğu söylenebilir.

Yönetici asistanlarının sosyo-çevresel sürdürülebilirliğe bakış açılarının ve buna yönelik olarak kuruluşa sağladıkları katkılarının kendi gözlemlerinden belirlenmesini amaçlayan bu çalışma sınırlı bir örneklem kümesiyle ve nitel veriler üzerinden yapılmıştır. Çalışma verilerinden elde edilen bilgiler, yalnızca verilerin toplandığı çalışma grubunu temsil etmektedir. Her çalışma grubu eşsiz olduğundan araştırma bulgularının evrene genellenebilmesi güçtür. Bu sebeple ancak sınırlı ve özel genellemeler yapılabilmektedir. Bu nedenle araştırma farklı gruplar üzerinde tekrarlanarak güvenilirliği artırılabilir. Araştırma kuruluşlardaki diğer iç paydaşları da içerecek daha geniş bir örneklem ile gerçekleştirilebilir. Ayrıca gelecek araştırmalarda çalışmanın diğer tarafı olan yöneticilerin, kurumsal sürdürülebilirlik uygulamaları açısından yönetici asistanlarından ne şekilde katkıda bulunmalarını bekledikleri de araştırılabilir. Böylelikle araştırmanın yöneticilerle tekrar edilmesi ortak bir görüşe varılması açısından önemli olabilir. Bu çalışmanın devamı için yönetici asistanlarının sürdürülebilirlik eğitimini araştıran araştırmaların yapılması ve çalıştıkları kurumlardaki sürdürülebilirlik eylemlerini yönlüten teorik hazırlığın nasıl gerçekleştiğinin anlaşılması da önerilebilir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Katkı Oranı Beyanı: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

Çatışma Beyanı: Çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması söz konusu değildir.

Etik Onay: İnsan katılımcıları içeren bu çalışmada gerçekleştirilen tüm prosedürler, kurumsal ve/veya ulusal araştırma komitesinin etik standartlarına ve 1964 Helsinki Bildirgesi'ne ve sonraki değişikliklere veya karşılaştırılabilir etik standartlara uygundur.

Bilgilendirilmiş Onam: Çalışmaya dahil edilen tüm bireysel katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alındı.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Contribution Rate Statement: Corresponding author: %50 Other author: %50

Conflicts of Interest: There is no potential conflict of interest in this study.

Ethical Approval: All procedures performed in this study involving human participants were in accordance with the ethical standards of the institutional and/or national research committee and with the 1964 Declaration of Helsinki and its later amendments or comparable ethical standards.

Informed Consent: Informed consent was obtained from each respondent.

KAYNAKÇA

- Altunbaş, D. (2003). Uluslararası sürdürülebilir kalkınma ekseninde Türkiye’deki kurumsal değişimlere bir bakış. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 1 (1-2), 103-118.
- Andreea, C. & Victor, P. (2014). Sustainable development paradism-syopsis. *Annals of Faculty of Economics, University of Or Sadea, Faculty of Economics*, 1 (1), 116-124.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (2), 368-388.
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9 (1), 23-28.
- Böke, K. (2009). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. (6. Baskı). Alfa.
- Bruyninckx, H., Happaerts, S. & Van den Brande, K. (2012). *Sustainable development and subnational governments: Policy-making and multi-level interactions*. Springer.
- Cozby, C. P. (1989). *Methods in behavioral research*. (4. Baskı). Mayfield.
- Creswell, J. W. (2003). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage.
- Dyllick, T. & Hockerts, K. (2002). Beyond the business case for corporate sustainability. *Business Strategy and the Environment*, 11 (2), 130-141.
- Elkington, J. (2001). *Canibais com garfo e faça*. Makron. January 3 2022, <https://docplayer.com.br/13986099-Canibais-com-garfo-e-faca.html>.
- Engin, E. & Akgöz, B. (2013). Sürdürülebilir kalkınma ve kurumsal sürdürülebilirlik çerçevesinde kurumsal sosyal sorumluluk kavramının değerlendirilmesi. *Selçuk İletişim*, 8 (1), 85-94.
- Figueiredo, V. (2014). *Universo secretariado: Dicas & dogmas reavaliados*. Multifoco, January 3 2022, <https://www.escavador.com/busca?q=FIGUEIREDO,+V.+Universo+Secretariado:+dicas+%26+dogmas+reavaliados.+Multifoco:+Rio+de+Janeiro,+2014>.
- Göktuğ, T. H., Deniz, B. & Kılıçaslan, Ç. (2018). Çevre ve doğa koruma konusunda gençlik platformları. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8, 414-440.
- Harwood, T. G. & Garry, T. (2003). An overview of content analysis. *The Marketing Review*, 3, 479-498.
- IMKB (2011). *Sürdürülebilirlikle ilgili özet bilgiler*. 17 Şubat 2022, http://borsaistanbul.com/datum/surdurulebilirlik/surdurulebilirlik_ozet_bilgiler.pdf.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1 (1), 62-80.
- Köşker, Z. & Gürer, A. (2020). Sürdürülebilirlik çerçevesinde yeşil örgüt kültürü. *Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 6 (1), 88-109.
- Mackey, J. & Sisodia, R. (2013). *Capitalismo consciente*. HSM Management. January 3 2022, <https://hazrevista.org/rsc/2013/05/el-espirtu-heroico-del-capitalismo-consciente/>.
- McMillan, J. H. & Schumacher, S. (2010). *Research in education, evidence based inquiry*. (7. Edition). Pearson.
- Mısırdalı Yangil, F. (2015). Kurumsal sürdürülebilirlik kapsamında sürdürülebilirlik raporlarına yönelik içerik analizi: Türkiye’deki en büyük 100 sanayi işletmesi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 7 (3), 356-376.

- Mısırdalı Yangil, F. & Öztürk Başpınar, N. (2022). Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün sürdürülebilir kalkınma felsefesi ve yol haritası. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 37, 1-18.
- Neuman, W. L. (2012). *Toplumsal araştırma yöntemleri: Nicel ve nitel yaklaşımlar*. (5. Baskı). Yayın Odası.
- Öztürk Başpınar, N. (2014). *Yönetici sekreter gözüyle yönetici sekreterliğinden yönetici asistanlığına*. Nobel Yayıncılık.
- Pinto, D. L. (2017). *O papel do profissional de secretariado executivo na gestão sustentável*. January 3 2022, <https://repositorio.ufc.br/handle/riufc/34913>.
- Roper, J. (2012). Environmental risk, sustainability discourses, and public relations. *Public Relations Inquiry*, 1, 69-87.
- Ross, J. & Tomlinson, B. (2011). Negabehaviors and environmental sustainability. *Journal of Sustainability Education*, 2 (1). 1-13.
- Sanches-Canevesi, F. C., Schmidt, C. M., Hoffmann, L. D., Cielo, I. D. & Yaegashi, S. F. R. (2020). Educação ambiental no ensino superior: uma análise em cursos de secretariado executivo. *Ciências em Foco*, 13, 1-17.
- Santiago, C. S., Sanches-Canevesi, F. C. & Rocha, T. L. C. G. (2019). Práticas de sustentabilidade adotadas por profissionais de secretariado executivo nas organizações. *Connection Scientific Journal*, 2 (1), 23-41.
- Santiago, C. S., Silva, E. F. & Paes, R. V. O. (2020). As práticas sustentáveis nas atividades técnicas de secretariado. *Connection Scientific Journal*, 3 (2), 51-66.
- Sarıkaya, M. & Kara, F. (2007). Sürdürülebilir kalkınmada işletmenin rolü: Kurumsal vatandaşlık. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 14 (2), 221-233.
- Savitz, A. W. & Weber, K. (2007). *A empresa sustentável: O verdadeiro sucesso e o lucro com responsabilidade social e ambiental*. Elsevier.
- Seyhan, M. (2021). Yönetim bağlamında yeşil inovasyonun evriminin bibliyometrik analizi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 20 (2), 611-625.
- Silva, C. L. (2006). *Desenvolvimento sustentável: Um modelo analítico e adaptativo*. Vozes.
- Silva, E. F. (2016). *Gestão sustentável empresarial: As técnicas secretariais sob a ótica da sustentabilidade ambiental*. January 3 2022, <https://dspace.bc.uepb.edu.br/jspui/>.
- Sommer, R. & Sommer, B. B. (1986). *A practical guide to behavioral research*. Oxford University Press.
- Strauss, A. L. & Corbin, J. M. (1998). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Sage.
- Şahinöz, A. (2019). Sürdürülemez "sürdürülebilir kalkınma". *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (15), 77-101
- Tıraş, H. H. (2012). Sürdürülebilir kalkınma ve çevre: Teorik bir inceleme. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2 (2), 57-73.
- Todorov, N. (2013). O profissional de secretariado e a sustentabilidade, In B. D'elia, M. Morim and M. Sita (Eds.), *Excelência em Secretariado* (pp. 47-51). Ser Mais.
- Todorov, M. D. C. A., Kniess, C. T. & Chaves, M. S. (2013). As Competências do profissional de secretariado na implantação de projetos sustentáveis. *Revista de Gestão e Secretariado*, 4 (3), 189-209.
- Tokgöz, N. & Önce, S. (2009). Şirket sürdürülebilirliği: Geleneksel yönetim anlayışına alternatif. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11 (1), 249-275.

T. C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2019). Sürdürülebilir kalkınma amaçları değerlendirme raporu. 28 Mart 2022, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/03/Surdurulebilir-Kalkinma-Amaclari-Degerlendirme-Raporu_13_12_2019-WEB.pdf

T.C. Sayıştay Başkanlığı (2022). Sürdürülebilir kalkınma amaçları. 28 Mart 2022, <https://www.sayistay.gov.tr/pages/127-surdurulebilir-kalkinma-amaclari>.

Tüyen, Z. (2020). İşletmelerde sürdürülebilirlik kavramı ve sürdürülebilirliği etkileyen etmenler. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19 (37), 91-117.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (6.Baskı). Seçkin Yayıncılık.